

Bayrağa Yüklenen Anlamlar: Sosyal Kimlik Motivasyonlarının Rolü

Nagihan Taşdemir

Anadolu Üniversitesi

Özet

Bu çalışmanın amacı, bayrak indirme olayına gösterilen tepkilere dayanarak, bayrağa yüklenen anlamları, sosyal kimlik motivasyonlarıyla ilişkili olarak incelemektir. Çalışmada, sosyal kimlik motivasyonları, özsaygı, ait olma, ayırt edilme, anlam bulma, süreklilik ve etkililik bakımından ele alınmaktadır. Çalışmanın verisini bayrak indirme olayını takip eden günlerde (üç gün) Türkiye genelinde basılan gazete haberleri oluşturmaktadır. İlgili haberleri analiz etmek için tematik analiz yöntemi kullanılmıştır. Bayrağa yüklenen anlamlar, Bayrak gurur kaynağıdır (sosyal özsaygı), Bayrak biz olmaktır (sosyal ait olma), Bayrak Biz'i diğerlerinden ayırandır (sosyal ayırt edilme), Bayrak bir anlam sahibi olmaktır (sosyal anlam bulma), Bayrak her zaman var olmaktır (sosyal süreklilik), Bayrak bağımsız ve egemen olmaktır (sosyal etkililik) biçiminde tanımlanmıştır. Çalışmanın bulguları tehdit algısına yönelik olarak sosyal kimlik motivasyonları hislerinin korunmaya çalışılması çerçevesinde tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Bayrak, anlamlar, sosyal kimlik, sosyal kimlik motivasyonları, tehdit algısı

Abstract

The study aims to examine meanings attributed to the flag in relation with social identity motives considering reactions expressed against the incidence of flag lowering. In the study, social identity motives are regarded as self-esteem, belonging, distinctiveness, meaning, continuity, and efficacy. Data of the study consists of national newspapers news published (3 days) following flag lowering incidence. The news are analyzed using thematic analysis technique. Meanings attributed to the flag are defined as Flag is a source of proud (social self-esteem), Flag is being a We (social belonging), Flag is something distinguish us from them (social distinctiveness), Flag is to have a meaning (social meaning), Flag is to be ever (social continuity), and Flag is being independent and sovereign (social efficacy). The findings are discussed considering how feelings of social identity motives are attempted to maintain in the face of perception of threat.

Keywords: Flag, meanings, social identity, social identity motives, perception of threat

Yazışma Adresi: Dr. Öğr. Üyesi Nagihan Taşdemir, Anadolu Üniversitesi, Yunus Emre Kampüsü, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, 26470, Tepebaşı / Eskişehir

E-posta: spsynagihantasdemi@gmail.com

Gönderim Tarihi: 29.03.2018

Kabul Tarihi: 26.11.2018

Günümüz toplumlarında bayraklar ulusları temsil etmede yaygın olarak kullanılmaktadır. Uluslar, ulusal bayraklar aracılığıyla üyelerine bu üyeliklerini hatırlatmakta ve bu yolla onları ulusal bağlılığa teşvik etmektedir. Ulusal bayraklar, ulusal gruba duyulan bağlılığı temsil ederken, aynı zamanda, insanların zihinlerinde, ulusal grupla ilgili kavramları, anlamlılıkları ve hisleri uyandırmaktadır (Billig, 1995). Ulusal gruplara duyulan bağlılık ise, insanların, özsaygı, ait olma, ayırt edilme, anlam bulma, süreklilik ve etkililik hisleriyle yakından ilişkilidir (Brewer, 1991; Tajfel ve Turner, 1979; Taşdemir ve Öner-Özkan, 2016; Vignoles, 2011). Diğer bir deyişle, insanlar bazı sosyal kimlik motivasyonları temelinde ulusal gruplara bağlılık geliştirmekte ve anlamlar yüklemektedir (Taşdemir ve Öner-Özkan, 2016; Taşdemir, 2019). Ulusal grupları temsil eden bayraklar ise insanların bu motivasyon kaynaklarına yönelik hislerini korumalarına veya artırmalarına aracılık etmektedir (bkz. Butz, 2009). İnsanlar, özellikle, sosyal kimlik motivasyonlarına yönelik tehdit algıladıklarında, özsaygı, ait olma, ayırt edilme, anlam bulma, süreklilik ve etkililik duyma hislerini korumaya veya artırmaya çalışmaktadır (Vignoles, 2011). Motivasyon temelinde yapılandırılmış kimlik modeline (Vignoles, 2011) göre, bu sosyal kimlik motivasyonları evrensel olarak ortaya çıkmakta ve her birinin hissedilmesi bireyler için ayrı önem taşımaktadır.

Bu çalışmanın amacı, ulusal grubu temsil eden bayrağın indirilmesiyle ilgili olayın sosyal kimlik motivasyonlarına yönelik tehdit oluşturacağı varsayımından hareketle (bkz. Butz, 2009), Türkiye’de 8 Haziran 2014 tarihinde meydana gelen bayrak indirme olayına gösterilen tepkileri ele alarak, bayrağa yüklenen anlamları incelemektir. Çalışmada, ulusal bayrağa yüklenen anlamlar sosyal kimlik motivasyonlarıyla ilişkili olarak analiz edilmektedir. Bu amaca yönelik olarak, bayrak indirme olayını takip eden günlerde (3 gün) basılan gazetelerde yer alan bayrak indirme olayıyla ilgili haberlere başvurulmaktadır.

Kuramsal Çerçeve

Sosyal kimlik kuramına göre (SKK; Tajfel ve Turner, 1979), grup üyelikleri insanların kendilerini tanımlamasında önemli rol oynamaktadır. Bu kurama göre, insanlar, grup üyelikleri temelinde sahip oldukları ve benliğin bir parçası olan sosyal kimliklerini olumlu yönde algılamak isterler. Olumlu sosyal kimlik algısına ulaşmak içinse, insanlar, üyesi oldukları grupları diğer gruplardan olumlu yönde ayırt etme eğilimi gösterirler. SKK, bireylerin bu çabasının altında onların özsaygı ihtiyacının yattığını varsaymaktadır. Üyesi oldukları grupları (daha) değerli görerek bireyler sosyal özsaygılarını korumakta veya artırmaktadır (Tajfel ve Turner, 1979).

Sosyal özsaygı arttıkça, diğer gruplar görece olumsuz değerlendirilmektedir (Aberson, Healy ve Romero, 2000).

Optimal ayırma kuramına göre (Brewer, 1991, 2007), insanlar, öncelikli olarak, sosyal ait olma ve ayırt edilme ihtiyaçlarını karşılamaya çalışırlar ve bu ihtiyaçlar temelinde gruplara yönelirler. Bu kurama göre, diğer gruplardan optimal (uygun) düzeyde ayırma sağlayan gruplar, bireylere, iç-grup üyelerine benzeme (ait olma) ve diğer grup üyelerinden farklılaşma (ayırt edilme) hissi sağlayabilir. Sosyal ait olma ve ayırt edilmenin belirlediği gruplarda ise üyeler arasında *güvende olma* hissi ortaya çıkabilir (Brewer, 2007). Deneysel bir çalışmada, sosyal ait olma ve ayırt edilme hisleri tehdit edilen katılımcılar, iç ve dış-grubu daha homojen algılamaya eğilimi göstermiştir (Pickett ve Brewer, 2001). Çalışmalar, sosyal ait olma (Castano, Yzerbyt, Paladino ve Sacchi, 2002) ve sosyal ayırt edilme hisleri tehdit edilen katılımcıların diğer grupları görece olumsuz değerlendirdiğini göstermiştir (Jetten, Spears ve Postmes, 2004).

Öznel belirsizliği azaltma kuramına göre (Hogg, 2007), insanlar belirsizliği azaltan; yani anlam bulma hissi sağlayan, gruplara yönelirler. Bu kurama göre, inançlar, değerler, kurallar ve davranışlar hakkında açık ve net tanımlar sunan gruplarla özdeşim kurarak insanlar öznel belirsizliklerini azaltabilirler. Farklı ulusal kültür ve gruplarda bireyler anlam bulma ihtiyacını farklı biçimlerde karşılamaktadır; bununla birlikte, sosyal yapı ve kuralların görece değişken (gevşek) algılandığı gruplarda, bireylerin bu ihtiyacı daha fazla hissettiği belirtilmiştir (Côté ve Levine, 2002). Anlam bulma hissi tehdit edilen kişilerin ise diğer grupları daha olumsuz değerlendirdiği gösterilmiştir (bkz. Hogg, 2007).

Sosyal süreklilik açıklamasına göre, insanlar, geçmiş, bugün ve gelecek zamana uzanan gruplarla özdeşim kurma eğilimindedir (Sani, Bowe, Herrera, Manna, Cossa, Miao ve Zhou, 2007) ve özellikle, ulusal gruplar zaman ve mekân aşırı olma hissi sağlamaktadır (Reicher ve Hopkins, 2001). Sosyal süreklilik, kültürel ve tarihsel alanlarda algılanmaktadır. Kültürel süreklilik algısı, ulusal kültür, değer ve geleneklerin korunmaya çalışılmasıyla ilişkilidir. Tarihsel süreklilik algısı içinse, tarihsel olaylar ve dönemler arasında bağlantılar kurulmaktadır (Sani vd. 2007). Ulusal kimliğin ve kültürün sürekliliğine yönelik tehdit algılananlar arasında ise tehdit algılanan gruba yönelik olumsuz tutumların arttığı gösterilmiştir (Smeekees ve Verkuyten, 2013).

Sosyal etkililik açıklamasına göre, insanlar, güçlü, yetkin, etkili ve kontrol sahibi olma hissi sağlayan gruplara yönelirler (Breakwell, 1996; Cinnirella, 1996; Lyons, 1996). Bu motivasyonla ilişkili olarak, araştırmacılar, bireylerin ulusal kimlik hakkında görüş bildirirken, ulusal bağımsızlığı artırma ve dünyadaki olayları kontrol

etme yönündeki isteklerinden (Cinnirella, 1996) ve spor-daki başarıları hatırlama, başarısızlıkları ise unutma eğiliminden söz etmişlerdir (Lyons, 1996). Bireysel kontrol algısı tehdit edilenler ise diğer grupları görece olumsuz değerlendirmiştir (Fritsche, Jonas, Ablasser, Beyer, Kuban, Manger ve Schultz, 2013).

Görüldüğü gibi, sahip oldukları sosyal kimlikler aracılığıyla bireyler, özsaygı, ait olma, ayırt edilme, anlam bulma, süreklilik ve etkililik hissi yaşamaktadır. Motivasyon temelinde yapılandırılmış kimlik modeline göre (Vignoles, 2011), bu hisler birer motivasyon kaynağı olarak işlev görmektedir ve bireylerin kimliklere yükledikleri anlamları ve onları savunma biçimlerini etkilemektedir. Bu modele göre, insanlar, evrensel olarak, özsaygı, ait olma, ayırt edilme, anlam bulma, süreklilik ve etkililik motivasyonları ile kimliklerini yapılandırmakta, sürdürmekte ve savunmaktadır. Bununla birlikte, kimlik içerikleri, büyük oranda, sosyal çevre içerisinde biçimlenmekte ve kültürler arası farklılıklar göstermektedir (Vignoles, 2011).

Örneğin, Türkiye’de yürütülen bir çalışmada, katılımcılar, Türk kimliğine sahip olmaya, bu ülkede kimliğin ele alınış biçimleriyle ilişkili anlamlar yüklemiştir (Taşdemir ve Öner-Özkan, 2016). Çalışmada, katılımcılar açık uçlu sorulara cevap vermiştir ve Türk kimliğine sahip olmaya, özsaygı (“Türk kimliği dünyadaki en güzel kimliklerden bir tanesidir”), ait olma (“Türk kimliğine ait olmak kişiye kendini bir bütünün parçası olarak hissettirir”), ayırt edilme (“Türk kimliği Türkleri diğerlerinden ayıran ve farklı kılan bir kimliktir”), süreklilik (“Türk kimliğinin geçmişi ve bugünü olduğu gibi geleceği de olacaktır”) ve etkililik (“Türk kimliği dünyayı yönetecek güce sahip olmayı ifade eder”) temelinde anlamlar yüklemiştir (Taşdemir ve Öner-Özkan, 2016; Taşdemir, 2019). Bu çalışmanın amacı ise, ulusal grubu temsil eden bayrağa yüklenen anlamları, sosyal kimlik motivasyonlarıyla ilişkili olarak incelemektir. Aşağıda, öncelikli olarak, ulusal bayraklar, sosyal kimlik ve gruplar arası ilişkiler bağlamında ele alınmaktadır.

Bayraklar, Sosyal Kimlik ve Gruplar Arası İlişkiler

Ulusal grubun ve kimliğin sembolleri olarak bayraklar, ulusal gruba ve onun tarihine dair bilgileri temsil ederler ve bu bilgileri bireylerin zihinlerine taşırlar (Geisler, 2015). Ulusal bayraklar, bireylerin ulusal gruba üyeliğiyle ilgili anlamlılıkları ve duyguları barındırırlar (Billig, 1995). Ulusal bayraklar, ulusal grup üyeliğini temsil ederken, ulusal grupla ilgili değerleri, beklentileri, idealleri ve olayları yansıtır (Firth, 1973).

Ulusal bayrakların sergilenmesi ve taşınması sosyal kimliklerin ve gruplar arası ilişkilerin algılanma biçimleriyle yakından ilişkilidir. Sadece ulusal bayraklara maruz kalmak bireylerin kendilerini bireysel kimlikleri

yerine, ulusal grup kimlikleriyle tanımlanmasına ve iç-ve dış-grup ayırımına yol açabilmektedir. Ulusal bayraklara maruz kalan bireyler bir arada ulusal grup üyeliklerini hatırlamakta ve kendilerini birbirlerine daha benzer ve yakın algılamaktadır (Butz, 2009).

Bununla birlikte, ulusal bayrakların tanımlanma ve temsil edilme biçimleri zamana ve mekâna göre değişim göstermektedir. Almanya’da yürütülen deneysel bir çalışmada, katılımcılar bayrağı daha çok futbol, vatanseverlik ve nasyonal sosyalizmle ilişkilendirmiştir ve bayrağa maruz kalanlar arasında milliyetçilik (ör. “Alman tarihinden gurur duyuyorum”) arttıkça, gruplar arası olumsuz tutumlar da artmıştır (Becker, Enders-Comberg, Wagner, Christ ve Butz, 2012). Araştırmacılar, bu durumu, Almanya’da bayrağın bu ülkenin tarihinde önemli yer tutan nasyonal sosyalizmi (veya Yahudi düşmanlığını) hatırlatmasıyla açıklamıştır.

Amerika’da yürütülen çalışmalarda ise bayrağın tanımlanma biçimlerine ilişkin farklı sonuçlar elde edilmiştir. Bazı araştırmacılar, Amerikan bayrağının eşitlikçilik ve hümanizmi temsil ettiğini iddia etmiştir (Butz, Plant ve Doerr, 2007). Araştırmacılar, ulusal grupla milliyetçilik (ör. “Amerika’nın etkisi diğer ulusların durumunu iyileştirir”) temelinde özdeşim kuran katılımcıların, Amerikan bayrağı önünde oturduklarında, gruplar arası olumsuz tutumlarının azaldığını göstermiştir (Butz, Plant ve Doerr, 2007).

Diğer taraftan, Kimmelmeier ve Winter (2008), Amerikan bayrağına maruz kalanlar arasında milliyetçiliğin (ülkenin gücüne ve üstünlüğüne vurgu) arttığını rapor etmiştir. Vatanseverlik (ülkeye bağlılığa vurgu) ise değişim göstermemiştir. Araştırmacılar, Amerikan bayrağının, ulusal gruba duyulan yakınlık ve bağlılıktan çok, ulusal gruptan duyulan gücü ve üstünlüğü temsil ettiğini iddia etmiştir. Ferguson ve Hassin (2007) ise, Amerika’da medyada siyasi haberleri daha fazla takip edenler arasında, bayrağa maruz kalanların zihinlerinde saldırganlıkla ilişkili kavramların daha çok canlandığını göstermiştir. Araştırmacılar, siyasi haberleri takip edenlerin Amerika’yı saldırgan davranışla (savaşla) ilişkilendirme eğiliminde olduğunu iddia etmiştir.

Bayrakların (resmi kurumlarda) görece az sergilenmediği Yeni Zelanda’da araştırmacılar bayrağın eşitlikçiliği temsil ettiğini iddia etmiştir. Araştırmacılar, bayrağa maruz bırakılanların zihinlerinde eşitlikçi değerlerle ilgili kavramların (ör. hak, adalet, hoşgörü), güç değerleriyle ilgili kavramlara (ör. kontrol, baskı, güçlü) göre daha ulaşılabilir olduğunu göstermiştir (Sibley, Hoverd, Duckitt, 2011). Görüldüğü gibi, bayrakların tanımlanma biçimlerine göre sosyal kimlik ve gruplar arası ilişkileri algılama biçimleri değişebilmektedir. Bu bağlamda bayrakların temsil edilme biçimlerinin ve bayraklara yüklenen anlamların keşfedilmesi önemli görülmektedir (Butz, 2009).

Çalışmanın Amacı

Ulusal bayraklar bireylerin ulusal grupla kurdukları özdeşimi artırmakta ve onların grubu birlik ve bütünlük içinde hissetmelerine yol açmaktadır. Ulusal bayrağın olumsuz bağlamda sergilenmesi ise tehdit olarak algılanabilmekte ve bu tarz durumlarda bayraklar sosyal kimliğin ortaya konulmasında önemli rol oynamaktadır (Butz, 2009). Bireylerin ulusal bayraklarla kurdukları duygusal bağ, bayrak yakma olayına karşı sergiledikleri tepkilerle gösterilmiştir (Helwig ve Prencipe, 1999).

Tehdit durumlarında ulusal bayraklar daha fazla göz önünde olmakta ve bireylerin ulusal grubun anlamalarına ilişkin farkındalığı artmaktadır. Bu bağlamda, neden bireylerin ulusal bayraklara özellikle tehdit durumlarında yöneldiklerinin araştırılması önem kazanmaktadır. Diğer bir deyişle, ulusal grupla kurulan özdeşimi yansıtan ulusal bayraklarla karşı karşıya kalmanın bireylerin ne tarz ihtiyaçlarını karşıladığının belirlenmesi önemli görülmektedir (Butz, 2009). Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de 8 Haziran 2014 tarihinde yaşanan bayrak indirme olayına gösterilen tepkilere dayanarak bu ihtiyaçları ortaya koymaktır.

Bahsedildiği gibi, ulusal grupları ve kimlikleri aracılığıyla bireyler, özsaygı, ait olma, ayırt edilme, anlam bulma, süreklilik ve etkililik hissi ihtiyaçlarını karşılayabilirler (Brewer, 1991; Tajfel ve Turner, 1979; Taşdemir ve Öner-Özkan, 2016; Vignoles, 2011). Tehdit durumlarında ise, bu hislerini korumaya veya artırmaya yönelik olarak, bu hisleri yaşadıkları gruplarının bütünlüğünü ve güvenliğini korumaya çalışırlar (Butz, 2009; Vignoles, 2011). Örneğin, tehdit durumlarında ait olma ve sosyal bağlar kurma ihtiyacı artış gösterir (Baumeister ve Leary, 1995) ve bireyler grubu temsil eden bayraklara daha fazla yönelim gösterirler (Davies, Steele ve Markus, 2008).

Çalışmada, sosyal özsaygı, ait olma, ayırt edilme, anlam bulma, süreklilik ve etkililik hislerini korumaya veya artırmaya yönelik olarak, ulusal grubu temsil eden bayrağa bu hislerle ilişkili anlamlar yüklenmesi beklenmektedir. Çalışmada başvuru motivasyon temelinde yapılandırılmış kimlik modeli (Vignoles, 2011) farklı sosyal kimlik motivasyonlarını bir arada ve bütünleştirilmiş olarak ele alması bakımından önemlidir (ayrıca bkz. Vignoles, Regalia, Manzi, Golledge ve Scabini, 2006). Bu modelle tutarlı olarak, geçmiş çalışmalarda Türkiye’de katılımcıların Türk kimliğine sahip olmaya sosyal kimlik motivasyonları temelinde anlamlar yüklediği görülmüştür (Taşdemir ve Öner-Özkan, 2016). Benzer biçimde, bu çalışmada da sosyal grubun ve kimliğin temsilcisi olarak bayrağa, özsaygı, ait olma, ayırt edilme, anlam bulma, süreklilik ve etkililikle ilişkili anlamlar yüklenmesi beklenmektedir.

Bayrak İndirme Olayı: 8 Haziran 2014 tarihinde Diyarbakır’ın Lice ilçesinde askeri birlik içerisinde gönderi çekili Türk bayrağı, Kürt protestocu tarafından indirilmiştir. Protestocunun yasadışı yollarla askeri birlik içine girmesi ve göndere tırmanıp bayrağı aşağı indirmesi ülke genelinde büyük tepkilere yol açmıştır. Olay sonrasında, Türkiye genelinde çeşitli şehirlerde (ör. Ankara, Sivas, Gaziantep, Balıkesir), açılan bayraklar eşliğinde, geniş katılımlı protesto gösterileri düzenlenmiştir ve “bayrağa saygı” yürüyüşleri yapılmıştır (Bayrağa Saygı Yürüyüşü Başladı, 2014). Aynı zamanda, bayrak ülke genelinde kişisel ve kamusal alanlarda yaygın olarak sergilenmiştir ve görünürlüğü belirgin bir şekilde artmıştır (Yer Öfke Gök Bayrak, 2014). Bu bağlamda, bu çalışmada, bayrak indirme olayının, bireylerin sosyal kimlik motivasyonlarına yönelik tehdit algısını artırdığı ve bu motivasyon kaynakları hislerinin korunmaya veya artırılmaya çalışıldığı varsayılmaktadır (bkz. Butz, 2009; Vignoles, 2011).

Yöntem

Veri Toplama Araçları

8 Haziran 2014 tarihinde meydana gelen bayrak indirme olayını takip eden 3 gün süresince Türkiye genelinde günlük olarak basılan ve kütüphanede ciltlenmiş olarak bulunan gazeteler kullanılmıştır. Dördüncü günden itibaren olayla ilgili haberler görünür biçimde azaldığı için süre 3 günle sınırlandırılmıştır. 10-11-12 Haziran 2014 tarihli gazetelerin ciltlenmiş hallerine Anadolu Üniversitesi kütüphanesinde ulaşılmıştır. Ulaşılan gazeteler, Yeni Akit, Akşam, Cumhuriyet, Dünya, Evrensel, Güneş, Hürriyet, Milliyet, Ortadoğu, Posta, Sabah, Star, Türkiye, Vatan, Milli Gazete ve Yeni Şafak’tır. Bu gazeteler, büyük bir üniversitenin kütüphanesinde ulaşılabilir olduğu, aynı zamanda, baskı sayısı görece yüksek ve farklı politik görüşleri temsil ettikleri için seçilmiştir (bkz. Türkiye’de Yayınlanan Gazeteler Listesi, 2018). Bununla birlikte, çalışmada gazeteler arası politik görüş farklılıklarıyla ilgilenilmemiştir. Aşağıda da belirtildiği gibi, çalışmada, gazetelerde bayrak indirme olayına ilişkin haberlerde yer bulan kişilere ait beyanlarla ilgilenilmiştir.

İşlem

Ulaşılan gazetelerde yer bulan ve bayrak indirme olayından (haber başlığında yer alsın veya almasın) bahseden bütün haberler incelenmiştir. İlgili haberler, olayın meydana gelişi, olaya gösterilen tepkiler, failin tespit edilmesi ve aranması, soruşturma süreci vb. hakkında açıklamalara yer vermiştir. Bu çalışmanın amacına uygun olarak, olaya gösterilen tepkilere ilişkin haberler daha fazla dikkate alınmıştır. Bu haberler, genel olarak,

kişilerin, doğrudan veya özetlenerek ifade edilmiş beyanlarına yer vermiştir. Bu beyanlar, çoğunlukla, olayın nedenine, meydana gelişine ve olası sonuçlarına dair değerlendirmeleri içermekle birlikte, bayrağın ne anlama geldiğine (bayrağa yüklenen anlamlara) dair değerlendirmeleri de içermiştir. İlgili beyanlar, genellikle, politikacılar (AKP, CHP, HDP, MHP, BBP), milletvekilleri, bakanlar, valiler, askeri birlik temsilcileri, sivil toplum kuruluşu, sendika ve ülkücü dernekleri temsilcileri ve diğer bazı tanınmış kişiler tarafından verilmiştir. Az sayıdaki haberde tanınmış kişilerin olaya ilişkin sosyal medya (Twitter) paylaşımına yer verilmiştir. Haber metinleri dışında kalan gazete yazıları (köşe yazıları) dikkate alınmamıştır.

Veri Analizi

Çalışmada bayrağa yüklenen anlamlarla ilgili niteliksel veride anlam ve içerik örüntülerini belirlemek için tematik analiz kullanılmıştır (Hayes, 2010). Bu analiz hem daha önceden belirlenmiş örüntülerin ortaya konmasına (tümdengelim) hem de yeni örüntülerin belirlenmesine (tümevarım) imkân sağlamaktadır. Tematik analiz, tümdengelim metodu aracılığıyla var olan kuramsal açıklamaların farklı ortamlarda test edilmesine olanak sağlamaktadır (Hayes, 2010). Buna paralel olarak, bu çalışmada, bayrak indirme olayına gösterilen tepkiler üzerinden, bayrağa atfedilen anlamların, sosyal kimlik motivasyonlarıyla ilişkisinin ortaya konması hedeflenmiştir. Diğer bir deyişle, bu çalışmada, tümdengelim metodu aracılığıyla, Vignoles'in (2011) önerdiği modelin bayrak indirme olayı özelinde geçerliliği test edilmiştir.

Tematik analizin amacı niteliksel veride bulunan, araştırmanın amacına uygun, temaları belirlemektir. Niteliksel veri içerisindeki bu temalar ima edilmiş olabileceği gibi, açık olarak, gözle görülmüş bir şekilde ifade edilmiş de olabilir. Aynı temalar farklı kişiler tarafından farklı biçimlerde de ifade edilebilmektedir. Araştırmacının görevi ifadelerin altında yatan anlam örüntülerini yakalayabilmek ve bunları araştırmanın amacına uygun temalar halinde sunabilmektir. Tematik analizin amacı niceliksel sonuçlara varmak (farklı temaların bahsedilme sıklığı gibi) değildir (Hayes, 2010). Bu çalışmanın amacı, bayrağa yüklenen farklı anlam örüntülerinin (temaların), sosyal özsayı, ait olma, ayırt edilme, anlam bulma, süreklilik ve etkililikle ilişkisini sergilemektir.

Bu bilgilere paralel olarak, çalışmada, öncelikli olarak, bayrak indirme olayıyla ilgili gazete haberleri araştırmacı tarafından tek tek incelenmiş ve okunmuştur. Haber metinlerinde bayrağa yüklenen anlamların yanı sıra, olayla, faille, kimin sorumlu olduğuyla, gösterilmesi gereken tepkiyle vb. ilgili açıklamalar da yer almıştır. Farklı açıklamalar arasında bayrağa yüklenen anlamları içerenler araştırmacı tarafından bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

Bu açıklamalar genellikle "bayrak" sözcüğüyle başlayan (ör. "o bayrak hepimizin ortak paydasıdır") ve bayrağın ne anlama geldiğini ifade eden açıklamalar olmuştur. Bilgisayar ortamına aktarılan bu tarz açıklamalar araştırmacı tarafından tekrar ve tekrar okunmuştur. Bu süreçte aynı anlama gelen ifadeler bir araya getirilmiştir ve temalar belirlenmiştir. Temaları oluşturan ifadeler aynı anlama geldiklerinden emin olmak için bir arada tekrar okunmuştur. Bu işlem devam ederken bazı ifadelerin yeri değiştirilmiştir.

Nitel veriden çıkarılan temaların ilgili veriyi ne derecede yansıttığını anlamak için kodlayıcılar arası tutarlılık oranı hesaplanmıştır (bkz. McHugh, 2012). Bağımsız bir kodlayıcıdan ilgili temaları veriyi oluşturan ifadelerle eşleştirmesi istenmiştir. Kodlayıcılar arası tutarlılık oranı % 87.81 hesaplanmıştır. Bazı ifadeler (ör. "O bayrak Türkiye Cumhuriyetinin bayrağıdır, 77 milyonun simgesi şerefidir", "Kürt halkının dedelerinin kanyla dünyaya adeta meydan okurcasına bugüne dek bağımsızlığımızı simgeleyen Türk bayrağının...") üzerinde fikir birliği oluşmamıştır. İlgili ifadeleri, üzerinde fikir birliğine ulaşılan kadar, 2 kodlayıcı münazara etmiştir.

Bulgular ve Tartışma

Tema analizi sonuçları Tablo 1'de sunulmaktadır. Bayrağa yüklenen anlamlar, Bayrak gurur kaynağıdır, Bayrak biz olmaktır, Bayrak Biz'i diğerlerinden ayırandır, Bayrak bir anlam sahibi olmaktır, Bayrak her zaman var olmaktır, Bayrak bağımsız ve egemen olmaktır, biçiminde belirlenmiştir.

Bu çalışma, ulusal grubu temsil eden bayrağın olumsuz bağlamda sergilenmesinin sosyal kimlik motivasyonlarına yönelik tehdit oluşturacağı varsayımından hareketle (Butz, 2009; Vignoles, 2011), bayrağa yüklenen anlamları, özsayı, ait olma, ayırt edilme, anlam bulma, süreklilik ve etkililikle ilişkili olarak incelemiştir. Çalışmada belirlenen temaların, genel olarak, Vignoles'in (2011) ileri sürdüğü sosyal kimlik motivasyonlarını yansıttığı iddia edilebilir.

Sosyal özsayı motivasyonu ile ilişkili olarak bayrağa, *Bayrak gurur kaynağıdır* (ör. "Ay yıldızlı, şanlı al bayrak, Türk milletindir") anlamı yüklenmiştir. Sosyal kimlik kuramına (Tajfel ve Turner, 1979) göre, insanlar benliğin bir parçası olan sosyal kimliği olumlu yönde algılamak ister ve üyesi olduğu grubu, diğer gruplardan olumlu yönde ayırt etmeye çalışır. Ulusal grubu temsil eden bayrağa yüklenen *Bayrak gurur kaynağıdır* ile bu olumlu sosyal kimlik algısının pekiştirildiği veya korunmaya çalışıldığı iddia edilebilir.

Sosyal ait olma motivasyonu ile ilişkili olarak bayrağa, *Bayrak biz olmaktır* (ör. "Bayrak hepimizin değeridir") anlamı yüklenmiştir. Optimal ayırma kuramına

Tablo 1. Sosyal Kimlik Motivasyonları ve Bayrağa Yüklenen Anlamlar

Sosyal Kimlik Motivasyonları	Bayrağa Yüklenen Anlamlar	Örnek
Sosyal Özsaygı	Bayrak gurur kaynağıdır	<p>“Bizler yaşadıkça dalgalanacak anlı şanlı bayrağımız”</p> <p>“Asalet sen demek”</p> <p>“Ay yıldızlı, şanlı al bayrak, Türk milletindir”</p> <p>“Bayrak bir milletin şerefidir. Onur timsalidir”</p> <p>“Bayrak bizim onurumuzdur, şerefimizdir, namusumuzdur”</p> <p>“Türk bayrağı bu topraklarda yaşayan herkesin şerefine ve namusunun timsalidir”</p> <p>“Bayrağımız bağımsızlığımızın simgesi olmanın yanı sıra bizim şerefimiz ve namusumuzdur”</p> <p>“O bayrak Türkiye Cumhuriyetinin bayrağıdır, 77 milyonun simgesi şerefidir”</p> <p>“Bayrak bir ülkenin onurudur, namusudur”</p> <p>“Her ülkenin bayrağı önemlidir bizim de öyle”</p>
Sosyal Ait Olma	Bayrak biz olmaktadır	<p>“O bayrak hepimizin ortak değeridir”</p> <p>“O bayrak hepimizin ortak paydasıdır”</p> <p>“O bayrak hepimizindir”</p> <p>“Bütün Türkiye bayrağımızı ortak sembol olarak kabul etmiştir”</p> <p>“Bayrak benim bayrağım olduğu kadar sizin de bayrağınız”</p> <p>“Bayrak anadır, eşitir, kardeşir, vatanıdır”</p> <p>“Bayrak hepimizin değeridir”</p> <p>“Bu bayrak hepimizin dedesinin kanyla sulandı”</p> <p>“O bayrağın kırmızı renginde dedelerimizin kanları vardır biz öyle biliyoruz”</p> <p>“O bayrağın kırmızı renginde dedelerimizin kanları vardır”</p> <p>“Kürt halkının dedelerinin kanyla dünyaya adeta meydan okurcasına bugüne dek bağımsızlığımızı simgeleyen Türk bayrağının...”</p>
Sosyal Ayırt Edilme	Bayrak Biz'i diğerlerinden ayırandır	<p>“Yüce Türk ulusunun sembolü, her zerrisi şehit kanyla bezenmiş bağımsızlığımızın işareti Türk bayrağına...”</p> <p>“Bayrak bir ülkenin ve milletin en önemli sembollerinin başında gelir. Türk bayrağı da Türk milletinin en önemli sembolüdür”</p> <p>“76 milyonun önemseydiği önemli bir simge olan bayrak...”</p>
Sosyal Anlam Bulma	Bayrak bir anlam sahibi olmaktadır	<p>“Bayrak kutsaldır”</p> <p>“Bayrak milletimizin her ferdi için kutsaldır”</p> <p>“Türk bayrağı, rengini şehit kanlarından alan; hilali ve yıldızı çok derin manevi anlamlar içeren mukaddes bir bayraktır”</p> <p>“Bayrak Türk milleti için her şeyden kutsal olan ve uğruna milyonlarca şehit verilen bir değerdir”</p> <p>“Aziz şehitlerimizin emaneti olan, rengini kanlarıyla süsleyen bayrağın...”</p>
Sosyal Süreklilik	Bayrak her zaman var olmaktadır	<p>“Millet olarak dünden bugüne uzanan tarih yolculuğumuzda bağımsızlığımızı ve birlikte verdiğimiz ortak mücadeleyi simgelemektedir”</p> <p>“Şehitlerimizin al kanlarından rengini alan bayrağımızın Türk milleti var oldukça dalgalanacağından kimsenin kuşkusu olmasın ”</p> <p>“Hepimiz ölelim bayrağımız yaşasın”</p> <p>“Bu millet tarihin var olduğu günden bugüne değin kendisini, varlığını ve bağımsızlığını sembolleştirdiği ve kutsal bildiği bayrağı dalgalansın diye sayısız şehit vermiş, kan dökmüştür”</p> <p>“Türk bayrağı tesadüfen seçilmiş bir sembol değildir. O bayrakta vatan evlatlarının bin yıldan uzun bir zamandır döktükleri kan temsil edilir”</p>
Sosyal Etkililik	Bayrak bağımsız ve egemen olmaktadır	<p>“Hürriyetimiz ve bağımsızlığımızın sembolü olan bayrağımıza yapılan...”</p> <p>“Bayrağımız, ülkemizin ve milletimizin namusu, egemenliğimizin kendisi değil midir?”</p> <p>“...bayrak Türk milletinin egemenlik sembolüdür”</p> <p>“Al bayrağımızı korumak, milli bağımsızlığımızı ve onurumuzu korumak demektir”</p> <p>“Bayrak Türk milletinin egemenliğinin ispatıdır”</p> <p>“Bu bayrak beni tok tutuyor”</p> <p>“Bağımsızlığımızın sembolü, milli şeref ve namusumuzun simgesi, kardeşliğimizin timsali ay yıldızlı al bayrağımız...”</p>

(Brewer, 1991, 2007) göre, insanların gruplara yönelmesinde sosyal ait olma (ve ayırt edilme) ihtiyacı önemli rol oynar ve bu ihtiyaç temelinde insanlar iç-grup üyelerini birbirlerine benzer algılamak isterler. Ulusal grubu temsil eden bayrağa yüklenen *Bayrak biz olmaktır* ile sosyal ait olma hissini pekiştirildiği veya korunmaya çalışıldığı iddia edilebilir.

Sosyal ayırt edilme motivasyonu ile ilişkili olarak bayrağa, *Bayrak Biz'i diğerlerinden ayırandır* (ör. "76 milyonun önemseydiği önemli bir simge olan bayrak...") anlamı yüklenmiştir. Optimal ayırma kuramına (Brewer, 1991, 2007) göre, insanların gruplara yönelmesinde diğer bir önemli motivasyon kaynağı sosyal ayırt edilmedir. Bu ihtiyaç temelinde insanlar, iç-gruplarını, diğer gruplardan ayırmak, farklılaştırmak isterler. Tutarlı olarak, çalışmada, bayrağın bir simge, sembol olduğu ve bir tek grubu tanımladığı vurgusu yapılmıştır. Böylece, bayrağa yüklenen *Bayrak Biz'i diğerlerinden ayırandır* ile sosyal ayırt edilme hissini pekiştirildiği veya korunmaya çalışıldığı iddia edilebilir.

Sosyal anlam bulma motivasyonu ile ilişkili olarak bayrağa, *Bayrak bir anlam sahibi olmaktır* (ör. "Bayrak milletimizin her ferdi için kutsaldır") anlamı yüklenmiştir. Özel belirsizliği azaltma kuramına (Hogg, 2007) göre, insanlar bir anlamlılığı olan gruplarla özdeşim kurma eğilimindedir. Bu tarz gruplar bir yaşam amacı sunarak insanların özel belirsizliğini azaltmaktadır. Tutarlı olarak, çalışmada, bayrağın manevi ve sosyal bir değer olduğu ve korunması gerektiği vurgusu yapılmıştır. Böylece, ulusal grubu temsil eden bayrağa yüklenen *Bayrak bir anlam sahibi olmaktır* ile sosyal anlam bulma hissini pekiştirildiği veya korunmaya çalışıldığı iddia edilebilir.

Sosyal süreklilik motivasyonu ile ilişkili olarak bayrağa, *Bayrak her zaman var olmaktır* (ör. "Hepimiz ölelim bayrağımızı yaşasın") anlamı yüklenmiştir. İnsanlar, geçmiş, bugün ve gelecek arasında bağ kuran gruplara yönelirler (Sani vd. 2007) ve özellikle, ulusal grupları zaman ve mekân aşırı algılama eğilimindedirler (Reicher ve Hopkins, 2001). Tutarlı olarak, çalışmada, bayrağın tarihsel kökenine ve ebediyen yaşayacağına vurgu yapılmıştır. Böylece, ulusal grubu temsil eden bayrağa yüklenen *Bayrak her zaman var olmaktır* ile sosyal süreklilik hissini pekiştirildiği veya korunmaya çalışıldığı iddia edilebilir.

Sosyal etkililik motivasyonu ile ilişkili olarak bayrağa, *Bayrak bağımsız ve egemen olmaktır* (ör. "Bayrak Türk milletinin egemenliğinin ispatıdır") anlamı yüklenmiştir. İnsanlar, güçlü, etkili ve kontrol sahibi algıladıkları gruplarla özdeşim kurma eğilimindedir (Breakwell, 1996; Cinnirella, 1996; Lyons, 1996). Tutarlı olarak, çalışmada, bayrağın sosyal bir grup olarak kendi başına ayakta kalabilmeyi ve etkili ve güçlü olabilmeyi temsil

ettiği vurgusu yapılmıştır. Böylece, ulusal grubu temsil eden bayrağa yüklenen *Bayrak bağımsız ve egemen olmaktır* ile sosyal etkililik hissini pekiştirildiği veya korunmaya çalışıldığı iddia edilebilir.

Bahsedildiği gibi, evrensel olarak, insanların, özsaygı, ait olma, ayırt edilme, anlam bulma, süreklilik ve etkililik ihtiyacı duyduğu ve sosyal kimliklerin bu ihtiyaçların doyurulmasında önemli rol oynadığı iddia edilmiştir (Vignoles, 2011). Bu ihtiyaçların doyurulmasına yönelik tehdit algıladıklarında ise, insanlar ilgili hislerini korumaya veya artırmaya çalışmaktadır (Vignoles, 2011) ve bu tarz durumlarda bayraklar sosyal kimliğin ortaya konulmasında önemli rol oynamaktadır (Butz, 2009).

Tutarlı olarak, bu çalışmada, bayrağın indirilmesiyle ilgili olayı takip eden günlerde bayrağa, sosyal kimlik motivasyonları hislerinin korunmasına veya artırılmasına yönelik anlamlar yüklediği gösterilmiştir. Çalışmada tanımlanan temalara dayanarak, tehdit durumlarında, ulusal grupla kurulan özdeşimi yansıtan ulusal bayraklarla karşı karşıya kalmanın bireylerin, özsaygı, ait olma, ayırt edilme, anlam bulma, süreklilik ve etkililik duyma ihtiyaçlarını karşıladığı iddia edilebilir (bkz. Butz, 2009). Bununla birlikte, çalışmada, bayrağa, içinde bulunulan sosyal çevreyi yansıtan anlamlar yüklenmiştir (Vignoles, 2011). Diğer bir deyişle, çalışmada tanımlanan temaların Türkiye ortamında ele alınan ulusal grubun tanımlanma biçimleriyle tutarlı olduğu iddia edilebilir (Taşdemir ve Öner-Özkan, 2016).

Bayrakların tanımlanma biçimleri, sosyal kimlik ve gruplar arası ilişkilerin algılanma biçimleriyle yakından ilişkilidir (Becker vd. 2012; Butz vd. 2007; Ferguson ve Hassin, 2007; Kimmelmeier ve Winter, 2008) ve sosyal özsaygı, ait olma, ayırt edilme, anlam bulma, süreklilik ve etkililik hisleri tehdit edilen bireyler diğer grupları görece olumsuz değerlendirmektedir (ör. Smeekes ve Verkuyten, 2013). Bu bağlamda, çalışmanın bulguları, ulusal grubu temsil eden bayrağa yüklenen anlamların, tehdit algısının olmadığı, görece olumlu gruplar arası ilişkiler ortamında değişebileceğini ima etmektedir (bkz. Butz, 2009).

Sonuç

Bu çalışmada, tehdit algısı durumunda bayrak aracılığıyla sosyal kimlik motivasyonları hislerinin pekiştirildiği veya korunmaya çalışıldığı gösterilmiştir. Geçmiş çalışmalarda (Becker vd. 2012; Butz vd. 2007; Ferguson ve Hassin, 2007; Kimmelmeier ve Winter, 2008), genellikle, bayrağın, kültürel değerler (ör. eşitlikçilik, güç) ve ulusal ve gruplar arası tutumlarla (ör. milliyetçilik, vatanseverlik) ilişkisi incelenmiştir. Bu çalışma ise, ulusal grubu temsil eden bayrağa duyulan bağlılığın (tehdit durumunda) sosyal özsaygı, ait olma, ayırt edilme, anlam bulma, süreklilik ve etkililik hisleriyle ilişkisini göstermiştir.

Çalışmanın önemli bir sınırlılığı olarak, bireylere bayrağa yüklenen anlamlara ilişkin sorular sorulmamış olması gösterilebilir. Bunun yerine, gazetelerde kimlikleri açık edilen ve topluma yönelik konuşan kişilerin beyanları çalışmanın verisini oluşturmuştur. Gelecek çalışmalarda (farklı koşullarda) bayrağa yüklenen anlamlara dair bireylerden nitel ve nicel veri toplanması daha güvenilir ve geçerli sonuçlara ulaşılması için faydalı olacaktır. Çalışmanın bir diğer sınırlılığı, bayrak indirme olayına tepki gösterenlerin, iç-grup özdeşimi yüksek ve böylece daha fazla tehdit algılamış bireyler olabileceğidir. Bu durum çalışmanın amacına uygun olsa da, gelecek çalışmalarda farklı görüş ve gruplardan bireylerin tehdit algısının ve bayrağa yükledikleri anlamların araştırılması önemli görülmektedir. Son olarak, çalışmanın bulguları, sosyal kimliğe yüklenen anlamların ötesinde (Taşdemir ve Öner-Özkan, 2016; Vignoles, 20011), sosyal kimliği temsil eden bayrağa yüklenen anlamların da (tehdit durumunda) sosyal kimlik motivasyonlarıyla ilişkisini göstermesi bakımından önemlidir.

Kaynaklar

- Aberson, C. L., Healy, M., & Romero, V. (2000). Ingroup bias and self-esteem: A meta-analysis. *Personality and Social Psychology Review*, 4, 157-173.
- Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995). The need to belong: desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117(3), 497.
- Becker, J. C., Enders-Comberg, A., Wagner, U., Christ, O., & Butz, D. A. (2012). Beware of national symbols: How flags can threaten intergroup relations. *Social Psychology*.
- Billig, M. (1995). *Banal Nationalism*. Sage.
- Bircok İlde Bayrağa Saygı Yürüyüşü Başladı (2014). *Haber Türk Gazetesi*. <https://www.haberturk.com/gundem/haber/956193-bircok-ilde-bayraga-saygi-yuruyusu-basladi>.
- Brewer, M. B. (1991). The social self: On being the same and different at the same time. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 17(5), 475-482.
- Brewer, M. B. (2007). The importance of being we: human nature and intergroup relations. *American Psychologist*, 62(8), 726-38.
- Butz, D. A., Plant, E. A., & Doerr, C. E. (2007). Liberty and justice for all? Implications of exposure to the US flag for intergroup relations. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 33(3), 396-408.
- Butz, D. A. (2009). National symbols as agents of psychological and social change. *Political Psychology*, 30(5), 779-804.
- Castano, E., Yzerbyt, V. Y., Paladino, M. P. ve Sacchi, S. (2002). I belong, therefore, I exist: In-group identification, in group entitativity, and in group bias. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28, 135-143.
- Côté, J., ve Levine, C. (2002). *Identity formation, agency, and culture: A social psychological synthesis*. Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Davies, P. G., Steele, C. M., & Markus, H. R. (2008). A nation challenged: The impact of foreign threat on America's tolerance for diversity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 95(2), 308.
- Ferguson, M. J., & Hassin, R. R. (2007). On the automatic association between America and aggression for news watchers. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 33(12), 1632-1647.
- Geisler, M. E. (2005). What are national symbols - and what do they do to us? In M. E. Geisler (Ed.), *National symbols, fractured identities* (pp. xiii-xlii). Middlebury, VT: Middlebury College Press.

- Hassin, R. R., Ferguson, M. J., Shidlovski, D., & Gross, T. (2007). Subliminal exposure to national flags affects political thought and behavior. *Proceedings of the National Academy of Sciences, 104*(50), 19757-19761.
- Hayes, N. (2010). *Doing psychological research: Gathering and analyzing data*. Berkshire: Open University Press.
- Helwig, C. C., & Prencipe, A. (1999). Children's judgments of flags and flag-burning. *Child Development, 70*, 132-143.
- Hogg, M. A. (2007). Uncertainty-identity theory. *Advances in experimental social psychology, 39*, 69-126.
- Jetten, J., Spears, R., & Postmes, T. (2004). Intergroup distinctiveness and differentiation: A meta-analytic integration. *Journal of Personality and Social Psychology, 86*, 862-879.
- Kemmelmeier, M., & Winter, D. G. (2008). Sowing patriotism, but reaping nationalism? Consequences of exposure to the American flag. *Political Psychology, 29*(6), 859-879.
- McHugh, M. L. (2012). Interrater reliability: the kappa statistic. *Biochemia medica: Biochemia medica, 22*(3), 276-282.
- Pickett, C. L., & Brewer, M. B. (2001). Assimilation and differentiation needs as motivational determinants of perceived in-group and out-group homogeneity. *Journal of Experimental Social Psychology, 37*(4), 341-348.
- Sani, F., Bowe, M., Herrera, M., Manna, C., Cossa, T., Miao, X., & Zhou, Y. (2007). Perceived collective continuity: Seeing groups as entities that move through time. *European Journal of Social Psychology, 37*(6), 1118-1134.
- Smeeke, A. ve Verkuyten, M. (2013). When national culture is disrupted: Cultural continuity and resistance to Muslim immigrants. *Group Processes and Intergroup Relations, 17*, 45-66.
- Tajfel, H., ve Turner, J. C. (1979). An integrative theory of intergroup conflict. W. G. Austin ve S. Worchel (Ed.), *The Social Psychology Of Intergroup Relations* içinde (33-47). Monterey, CA: Brooks/Cole.
- Taşdemir, N. (2019). Sosyal Kimliğe Atfedilen Motivasyon Kaynakları ve Gruplar Arası Tutumlar. *Türk Psikoloji Dergisi*.
- Taşdemir, N. ve Öner-Özkan B. (2016). Türk kimliği içerikleri: Sosyal psikolojik bir yaklaşım. *Türk Psikoloji Yazıları, 19* (38), 35-49.
- Türkiye'de Yayınlanan Gazeteler Listesi (2018). https://ipfs.io/ipns/tr.wikipedia-on-ipfs.org/wiki/Türkiye'de_yayınlanan_gazeteler_listesi.html.
- Vignoles, V. L., Regalia, C., Manzi, C., Gollledge, J. ve Scabini, E. (2006). Beyond self-esteem: Influence of multiple motives on identity construction. *Journal of Personality and Social Psychology, 90* (2), 308-333.
- Vignoles, V.L. (2011). Identity motives. S. J. Schwartz, K. Luyckx, ve V. Vignoles (Ed.), *Handbook of identity theory and research* içinde (403-432). Springer: London.
- Yer Öfke Gök Bayrak (2014). *Hürriyet Gazetesi*. <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/yer-ofke-gok-bayrak-26588084>.

Summary

Meanings Attributed to the Flag: The Role of Social Identity Motives

Nagihan Taşdemir

Anadolu University

Flags are widely used in today's societies as representatives of nations. By using flags, nations remind their members of their national group membership and encourage them for national group attachment. National flags, at the same time, activate the concepts, meanings, and feelings related to the national group in the mind of individuals (Billig, 1995). Research suggests that people's sense of national group attachment is closely related to their sense of self-esteem, belonging, distinctiveness, meaning, continuity, and efficacy (Brewer, 1991; Tajfel and Turner, 1979; Taşdemir and Öner-Özkan, 2016; Vignoles, 2011). In other words, people develop attachment and attribute meanings to national groups based on some social identity motives (Taşdemir & Öner-Özkan, 2016; Taşdemir, 2019). Flags as being national representatives may function to maintain or enhance people's sense of these social identity motives (see Butz, 2009). People attempt to maintain or enhance their sense of self-esteem, belonging, distinctiveness, meaning, continuity, and efficacy, particularly, at the face of threat to social identity motives (Vignoles, 2011). According to motivated identity construction theory (Vignoles, 2011), these social identity motives are universal and each is important for individuals.

Assuming that flag lowering incidence poses a threat to social identity motives (see Butz, 2009), the present study aims to examine the meanings attributed to the flag in the context of reactions to the flag lowering incidence in Turkey, on June, 8, 2014. In the study, the meanings attributed to the flag are analyzed in relation to social identity motives. For this purpose, news on flag lowering incidence in the papers published following the incidence within 3 days are utilized.

Theoretical Framework

According to social identity theory (SIT; Tajfel & Turner, 1979), group memberships play a critical role in people's self-definition and people aspire to perceive

their group memberships or social identities positively. For having a positively evaluated social identity, people tend to differentiate their in-group from a relevant out-group positively or try to achieve positive in-group distinctiveness. SIT argues that need for self-esteem underlies people's this tendency (Tajfel ve Turner, 1979).

According to optimal distinctiveness theory (Brewer, 1991, 2007), people have group memberships or social identities based on needs for both belonging and distinctiveness. This theory predicts that in the groups, which provide the feelings of belonging and distinctiveness, people can feel safe (Brewer, 2007). Studies showed that when the feelings of social belonging (Castano, Yzerbyt, Paladino & Sacchi, 2002) and social distinctiveness are threatened (Jetten, Spears, & Postmes, 2004), people tend to evaluate out-groups negatively.

According to subjective uncertainty reduction theory (Hogg, 2007), people aspire group memberships, which reduce uncertainty or provide with a feeling of meaning. This theory argues that people tend to identify with groups, which provide them with clear descriptions of beliefs, values, norms, and behaviors. When the feeling of meaning is threatened, people are more likely to evaluate out-groups negatively (see Hogg, 2007).

Motive for social continuity refers to people's need to identify with groups, which provide them with a feeling of connection between past, present, and future times (Sani, Bowe, Herrera, Manna, Cossa, Miao, & Zhou, 2007). National groups are particularly important in the perception of transcendence across time and space (Reicher & Hopkins, 2001). Studies showed that people perceiving threat to their national cultural or identity continuity tend to express more negative attitudes toward threatening group (Smeekes & Verkuyten, 2013).

Motive for social efficacy refers to people's need to identify with groups, which provide them with a feeling of power, control, or competence (Breakwell, 1996; Cinnirella, 1996; Lyons, 1996). In an experimental study,

those participants, whose personal control were threatened, expressed more negative evaluations of out-groups (Fritsche, Jonas, Ablasser, Beyer, Kuban, Manger, & Schultz, 2013).

To summarize, having social identities people may satisfy their need for self-esteem, belonging, distinctiveness, meaning, continuity, and efficacy. According to motivated identity construction theory (Vignoles, 2011), these motives influence the meanings attributed to, and defense mechanisms employed for, group memberships. However, it is notable that contents of social identities are mostly shaped in social context and show cross-cultural differences (Vignoles, 2011). In an open-ended question study in Turkey, for example, researchers found that participants attributed the meanings to having a Turkish identity parallel with the definitions of this identity in the country (Taşdemir and Öner-Özkan, 2016; see also Taşdemir, 2019). The present study aims to examine the meanings attributed to the flag as being representative of national group, in relation with social identity motives.

Flags, Social Identity, and Inter-group Relations

As being symbols of national groups and identities, flags represent knowledge about the national group and its history and carry these to people's mind (Geisler, 2015). National flags involve the meanings and feelings related to people's national group membership (Billig, 1995).

Presentation of national flags is closely associated with perceptions of social identities and inter-group relations. Mere exposure to national flags may lead people to define themselves in terms of national group membership and to differentiate the in-group from the relevant out-group (Butz, 2009).

Definitions and representations of national flags show variation across time and place. In an experimental study, in Germany, participants mostly associated the flag with football, patriotism and National Socialism and among those exposed to the flag negative inter-group attitudes increased with the nationalism (Becker, Enders-Comberg, Wagner, Christ, & Butz, 2012). In USA, researchers suggested different kinds of results. Some claimed that American flag represents equality and humanism and decreases negative inter-group attitudes (among nationalist Americans) (Butz, Plant, & Dorr, 2007). Some others argued that American flag represents the national power and superiority and exposure to it increases nationalism rather than patriotism (Kemmelmeier & Winter (2008). Ferguson and Hassin (2007) suggested that those who follow political news are more likely to associate American flag with aggressiveness. In New Zealand, researchers found that in the minds of those exposed to flag, equality related concepts are

more likely to be activated compared to power related concepts (Sibley, Hovverd, & Duckitt, 2011). As seen, the ways flags are defined may parallel with the perceptions of social identities and inter-group relations. In this way, it seems important to explore how flags are represented and what meanings they are attributed to (Butz, 2009).

Aim of the Study

National flags raise people's identification with national groups and lead them to feel the national group in integrity and solidarity. Presentation of national flag in a negative manner, on the other hand, is perceived as a threat and in such situations, flags play important role in the manifestation of social identity (Butz, 2009; see also Helwig and Prencipe, 1999). In the context of threat, national flags are presented more widely and people's awareness of meanings with respect to the national group does increase.

In this way, it seems important to investigate why people approach national flags particularly in the context of perception of threat. That is, what sorts of needs people meet by facing with the flags in the context of threat (Butz, 2009). The present study aims to put forth these needs considering reactions to flag lowering incidence in Turkey, on June, 8, 2014. As noted, in the context of threat, people attempt to maintain or enhance their feelings of self-esteem, belonging, distinctiveness, meaning, continuity, and efficacy, which they may derive from their national group membership (Butz, 2009; Taşdemir, 2019; Vignoles, 2011). In the study, it is expected that the meanings are attributed to the flag in relation with these social identity motives.

Flag Lowering Incidence: On 8 June 2014, the Turkish flag was brought down by the Kurdish protester in the Lice district of Diyarbakır. The protesters' illegal entry into the military unit and climbing up and getting the flag down has led to huge reactions throughout the country. After the incident, well-attended protests were organized and "respect for the flag" walks were made (Flag Respect Walk Start, 2014). At the same time, the flag was widely exhibited throughout the country in personal and public spaces and its visibility increased markedly (Yer Öfke Gök Bayrak, 2014).

Method

Data Collection

The daily national newspapers published following the flag lowering incidence on 8 June 2014 within 3 days and available in library at Anadolu University were used. The newspapers were Yeni Akit, Akşam, Cumhuriyet, Dünya, Evrensel, Güneş, Hürriyet, Milliyet, Ortadoğu,

Posta, Sabah, Star, Türkiye, Vatan, Milli Gazete and Yeni Şafak.

Process

The news on flag lowering incidence covered in the relevant newspapers were all examined. For the purpose of this study, news including the reactions to the incidence were given particular attention. These news, in general, involved statements of people covered directly or summarized. Among others, these statements reflected the interpretations about what are the meanings of the flag. The statements were given mostly by politicians (AKP, CHP, HDP, MHP, and BBP), MPs, ministers, governors, representatives of military associations, non-governmental organizations, and some other recognized persons.

Data Analysis

In order to investigate the qualitative data on the meanings attributed to the flag, a thematic analysis (Hayes, 2010) was used. This analysis allows to both producing previously defined patterns of contents (deductive) and exploring new patterns (inductive). Inter-rater consistency ratio was 87.81%.

Results and Discussion

Meanings attributed to the flag are defined as Flag is a source of proud, Flag is being a We, Flag is something distinguish us from them, Flag is to have a meaning, Flag is to be ever, and Flag is being independent and sovereign. These meanings may reflect social identity motives as proposed by motivated identity construction model (Vignoles, 2011).

Related to motive for social self-esteem, the meaning of Flag is a source of proud (e.g., “Glorious red flag with moon stars is Turkish nation’s”) was attributed to the flag. This seems consistent with social identity theory (Tajfel & Turner, 1979) and with this meaning positive social identity may be maintained or enhanced at the face of threat.

Related to motive for social belonging, the meaning of Flag is being a We (e.g., “Flag is the value of all of us”) was attributed to the flag. This seems consistent with optimal distinctiveness theory (Brewer, 1991, 2007) and with this meaning feeling of social belonging may be maintained or enhanced at the face of threat.

Related to motive for social distinctiveness the meaning of Flag is something distinguish us from them (e.g., “The flag, which is an important symbol that 76 million care about...”) was attributed to the flag. This seems again consistent with optimal distinctiveness theory (Brewer, 1991, 2007) and with this meaning feeling

of social distinctiveness may be maintained or enhanced at the face of threat.

Related to motive for social meaning the meaning of Flag is to have a meaning (e.g., “The flag is sacred for every member of our nation”) was attributed to the flag. This seems consistent with subjective uncertainty reduction theory (Hogg, 2007) and with this meaning feeling of social meaning may be maintained or enhanced at the face of threat.

Related to motive for social continuity, the meaning of Flag is to be ever (e.g., “Let us all die, let our flag live”) was attributed to the flag. This seems consistent with the idea that national groups are critical for perceiving transcendence across time and space (Reicher & Hopkins, 2001) and with this meaning feeling of social continuity may be maintained or enhanced at the face of threat.

Related to motive for social efficacy, the meaning of Flag is being independent and sovereign (e.g., “The flag is the proof of the sovereignty of the Turkish nation”) was attributed to the flag. This seems consistent with the idea that people tend to identify with groups perceived powerful, competent, or controlling (Breakwell, 1996; Cinnirella, 1996; Lyons, 1996) and with this meaning feeling of social efficacy may be maintained or enhanced at the face of threat. Thus, the themes described in the present study suggest that flags as reflecting national group identification play critical role in the manifestation of social identity and social identity motives, particularly, in the context of threat.